

Ljubezen (do filma) v času koronavirusa

V svoji norosti si poskušajmo zamisliti, kako bi lahko dogodki ubrali drugačno pot.

Objavljeno
06. oktober 2020 10.00
Posodobljeno
06. oktober 2020 10.10

»V tej svoji norosti si bom skušala zamisliti, kako bi lahko dogodki ubrali drugačno pot,« pravi Antigona v filmu, ki bo nocoj odprl *Festival slovenskega filma*. Foto arhiv FSF

Tina Lešničar

Festival slovenskega filma letos ni ravno praznik filma, še manj »inicijacija novih filmov v kulturni prostor«, kakor je festival pred leti poimenovala njegova sedanja direktorica Jelka Stergel. Na njem, vsaj v tekmovalnem programu, ne bo veliko novih filmov oziroma takih, ki jih javnost še ni videla. Krivec ni le virus.

Čeprav je *Festival slovenskega filma* uradno star 23 let, njegova zgodovina sega v sedemdeseta leta prejšnjega stoletja, so nas spomnili na novinarski konferenci prejšnji teden. V jugoslovanskem kontekstu je najprej vzniknil kot *Teden domačega filma*. Imenoval se je tudi že *Maraton slovenskega filma*, *Dnevi slovenskega filma* in se leta 1998 ustalil pod poimenovanjem *Festival slovenskega filma* (FSF).

To, da dan postane teden, teden maraton in maraton festival, ni samo jezikovna formalnost, temveč je predvsem vsebinska in idejna dorečenost. A kljub temu, da je postal festival – torej praznična manifestacija dosežkov določenega področja in vsega, kar spada zraven, ima filmski festival, morda izraziteje kot katerikoli drug, dolgoletne kronične težave z identiteto in programskim profilom.

Po 16 letih se torej FSF z Obale znova seli v Ljubljano. Zadnjič, ko je potekal v Ljubljani – leta 2004, so se na okrogli mizi kot spremljevalnem dogodku spraševali natanko to: kaj je nacionalni filmski festival in komu je namenjen. To vprašanje je odprto še danes.

Odgovor so organizatorji (najprej filmski sklad, zdaj filmski center) iskali v Ljubljani, Celju, najdlje v Portorožu in še malo v Bernardinu ter Piranu. Poskus decentralizacije filmskega in festivalskega dogajanja ni docela uspel predvsem zato, ker primorsko občinstvo festivala ni nikoli vzelo za svojega. Bi ga morali bolj dosledno in agresivno snubiti ter festival promovirati? Morda. Pa je res namenjen občinstvu ali je predvsem praznik za slovenske filmarje, praznik stroke, ki naj se vsako leto osorej zbere in slavi svoje dosežke ter dosežke kolegov (kar se je dogajalo redkeje)?

Ključnih organizacijskih in vsebinskih dilem je bilo v preteklih letih mnogo. Bi moral biti festival bolj slovesen, uraden, oskarjevski ali naj bo bolj sproščen in domačen? Naj poteka septembra, oktobra ali sploh v drugem terminu? Naj se filmi vrtijo v zunanjem Avditoriju ali v notranji dvorani? Je treba posvetiti več pozornosti prostoru za večerno druženje? Bi bilo smiselno ločiti umetniško-programsko ter organizacijsko-poslovno vodstvo festivala? Naj izbor zunanjega izvajalca prek javnega razpisa izvede SFC ali naj festival organizira kar filmski center sam? Bi moral biti izvajalec iz filmskih krogov (recimo kot že v preteklosti eno od filmskih društev) ali naj bi to bil nekdo, ki je več organizacije dogodkov – tako imenovani *event manager*? Je festival filmski praznik, revijalna prireditev ali po zakonu določena formalnost? Če je filmski praznik, ali ni potem pomembno predvsem to, da so projekcije tehnično brezhibne? (V vseh letih ta pogoj ni bil nikoli scela zagotovljen.) Poznavalci in snovalci programa so se prerekli o tem, ali je prav, da je v nacionalni kinematografski pregled vključena tudi RTV-produkcija in da se za glavne nagrade v istem programu s celovečernimi filmi potegujejo tudi dokumentarci. (Dokler se ni pokazalo, da so ti paradna disciplina slovenskega filma.) Nesoglasja ob teh vprašanjih so pripeljala celo do zamisli, da bi strokovna društva organizirala svoj paralelni, neodvisni festival slovenskega filma in da bi tudi tv-produkcija dobila svojo, samostojno ekshibicijo.

To so bili časi sladkih skrbi, ko je bilo filmov na pretek. Danes, v 23. letu, filmski festival teh dilem nima. Da bi sploh lahko sestavili program, so morali selektorji v boj za nagrade vključiti celovečerce, dokumentarce, televizijske filme in koprodukcije. Ob pojavu virusa in zdravstvenih varnostnih ukrepov so bila vsa omenjena vprašanja brezpredmetna. Le eno je bilo jasno. Brez filmov ni festivala.

Seveda je spraševanje o pomenu festivala in razmišljanje o njegovi smiselnosti v času koronavirusa, ko so dolgoletno tradicijo pretrgali svetovni festivalski težkokategorniki in se za silo preselili na splet, in v času, ko kinematografi bijejo boj za preživetje, vsaj nespodobno, če že ne deplasirano. A medtem ko očitno odločevalci v zdravstveni krizi vidijo izključno novo priložnost, ko obračunavajo s »silami kontinuitete« in pometajo z »ustaljenimi familiarnostmi«, je letošnji festival v pomanjkanju novih filmov vendarle dobrodošla priložnost za premislek, kaj vse lahko je in kaj zagotovo ni naš festival. Morda se bomo končno približali odgovoru na vprašanje, komu je namenjen – namenjen je združevanju, poenotenju, razpravi o preteklosti, sedanjosti, prihodnosti, torej o kontinuiteti slovenskega filma. Zato je poleg ogledov filmov seveda dobrodošel spremljevalni strokovni program, ki bo, upamo, da konstruktivno, ponovno odprl ta in še mnoga druga vprašanja. Gverilsko akcijo je v času festivala izvedla tudi Filmska iniciativa – naddruštvena, vsepovezovalna formacija filmarjev, ki je v težkih časih spet oživila. Za jutri je pod skupnim sloganom *#zaslofilm* v Kinu Komuna napovedala debato o prihodnosti slovenskega filma in kulture, ki jo bo uvedel kratki film *Kdo je ustavil slovenski film*.

Festival se bo danes zvečer uradno začel s premiernima projekcijama dveh dokumentarnih del, kratkega *Neločljivi – Marec 2020* v režiji Marka Naberšnika in celovečernega igranega dokumentarca *Antigona – Kako si upamo!* v režiji Janija Severja. Na vse povedano imajo Antigone besede, ki jih v otvoritvenem filmu izreče Anja Novak, globok simbolni pomen: »In dokler je v meni še kaj življenja, vas prosim le eno: naj grem v norost na svoj lastni način. V tej svoji norosti si bom skušala zamisliti, kako bi lahko dogodki ubrali drugačno pot.«